

fel. De geluiden worden versterkt door een microfoon, percussie op hoog niveau. Terwijl we de geluiden horen, zien we hoe ze worden gemaakt. We zien ook welke impact ze hebben op twee lichamen, liggend, schokkend, bruusk bewegend op de grond.

Zoals het maakwerk van de geluidspatronen wordt getoond, zo worden in elke produktie ook de formele structuren van de bewegingen blootgelegd, zien we hoe decors worden gemonteerd en gedemonteerd, hoe attributen worden uitgewisseld tussen de dansers. De beklemtoning van het proces, het maakwerk, impliceert geenszins dat er geen afgewerkt produkt wordt getoond : anders dan volgens het work-in-progress-principe, maakt het creatieproces een intrinsiek deel uit van het afgewerkte produkt. Er wordt dus 'gemaakt', elke avond opnieuw, maar het resultaat is paradoxaal genoeg elke avond identiek.

Glijden en kantelen

Zo wordt in *Les porteuses de mauvaises nouvelles* het decor tijdens de voorstelling gemaakt, of eerder : opnieuw gemaakt. Het aanwezige materiaal wordt gereorganiseerd. Elke houten vloertegel krijgt een andere bestemming. De vloer wordt muur, horizontaal wordt verticaal. Springen van diep naar hoog wordt vallen van hoog naar diep. De ruimte wordt gekanteld, het resultaat van een kettlingbeweging waar iedereen bij betrokken wordt. We zien mensen springen en bewegen, alleen, met twee, met drie, we zien hoe elke beweging deel uitmaakt van het systeem, van de machine die op gang is gebracht. De ruimte waar het om gaat, wordt bij het begin van de voorstelling afgebakend : dansers gooien dartspijltjes - een niet ongevaarlijke bezigheid - tot zo dicht mogelijk bij de rand aan de overkant. Een vloer op een pin, volgens Vandekeybus : wanneer er twee personen rechts gaan staan, kantelt ze. Dansers gaan glijden, vallen, verliezen evenwicht, stabiliteit verdwijnt.

Vandekeybus' interesse voor ruimteconflicten, de verwisselbaarheid van vloer en achterwand, horizontaal en verticaal, wordt reeds gesuggereerd in een fragment uit de eerste produktie, *What the body does not remember*. Twee mensen op twee stoelen, de één 'normaal' rechtop, de ander liggend op de grond : de rechte hoek tussen horizontaal en verticaal wordt teniet gedaan. De twee nemen vergelijkbare

posities in ; er ontstaat een imitatiespel. En tegelijk, bij iedere verandering in beweging, vormen de anderen portretten, groepsfoto's, die telkens weer worden verstoord.

Projectielen

Het maakwerk heeft een eigen wetmatigheid, met herkenbare regels, vastgelegde afspraken tussen de betrokkenen, taakverdelingen. Ook die wetmatigheid wordt zichtbaar gemaakt, wat zowel voor betrokkene als observator resulteert in adembenevende spanningen : elk moment kan iemand uit het systeem stappen, het vernietigen, verraden, de andere in gevaar brengen. Want Wim Vandekeybus is ècht gevaarlijk : er is geen grens meer tussen podium en werkelijkheid. Hij doet zijn dansers risico's nemen, halpbrekende sprongen maken, stelt hun vertrouwen in het eigen lichaam en in dat van de andere op de proef. Vandekeybus als circusacrobaat.

In *What the body does not remember* gooien de dansers bakstenen in de lucht, die telkens net nog 'toevallig' worden opgevangen door een ander. Schijnbare structuurloosheid van door elkaar hollende mensen gaat over in een meer zichtbaar gestructureerd bewegingspatroon, waarbij dansers elkaar diagonaal kruisen en elkaars kleurige handdoeken of kleren meeritsen, als snelle dieven in een drukke straat.

Nog meer gevaar en pogingen tot lijfsbehoud in *Les porteuses de mauvaises nouvelles* : dansers laten zich horizontaal vallen vanop respectabele hoogten, en worden, net als de bakstenen in *What the body*, precies op tijd weer opgevangen. Een systeem waarin elke rader, elk onderdeel letterlijk van levensbelang is. Of een danser hangt enkele meters boven de scène, het hoofd naar de grond, als een rare vogel aan een stok. Of dansers stampen op elkaars voeten, of smijten zich in elkaars armen, vangen elkaar weer op. Dansers als speelballen van andere dansers.

Strelen en slaan

Vandekeybus is meer dan een acrobaat. Gevaar is niet alleen het direct tastbare risico van een steen op je hoofd, een diepe val die niet wordt ondervangen, een vermorzelende voet op je voet. Het is ook bedreiging, snij-

dende spanning tussen mensen, onzekere gevechten tussen mannen en vrouwen. Want om geslachtsloze wezens, radertjes in een systeem, gaat het niet altijd. Het zijn *mannen* en *vrouwen* die op elkaars voeten stampen, in elkaars armen vallen, op en over elkaar rollen. Eros en thanatos, aantrekken en afstoten, elkaar liefhebben en beschimpen : eeuwenoude paradoxen die klinken als een cliché, maar choreografisch zeer boeiend worden verwerkt.

Dat impliceert geenszins dat Vandekeybus 'vorm geeft' aan een thematiek. Precies het omgekeerde gebeurt : thematische kernen gaan niet vooraf aan, maar zijn het resultaat van de fascinatie voor vormen, structuren, het zoeken naar een bewegingsvocabularium. Stellen dat Vandekeybus werkt rond het 'thema' passie, erotiek en menselijke relaties, begeleid door de gebruikelijke levensbeschouwelijke commentaren, zou zijn werk onrecht aandoen. Toch begeeft hij zich op het continuüm tussen het formeel-abstracte en het inhoudelijk-concrete, bij momenten dicht bij die tweede pool. Meest markant in dat verband is de zogenaamde fouilleerscène, adembenevend op het podium geplaatst, en even adembenevend verwerkt in de video *Roseland*. Mannen betasten vrouwen, verplichten hen rechtop te staan, gespreide benen. Handen grijpen ruw naar borsten, strelen schouders en hals en komen even later kletsend op een bil terecht. Een zeldzame narratieve eenheid die een concrete situatie en zelfs personages suggereert, maar ook die bezitten geen stabiele kern en kunnen enkel en sporadisch op het moment worden 'gekend'. Daarna vallen ze weer uit elkaar. *We don't remember*, net zoals het lichaam alleen de bewegingen kent die het op het moment zelf uitvoert ; een geheugen bestaat niet. Referenties naar verleden en toekomst ontbreken.

In *Les porteuses de mauvaises nouvelles* komen narratieve eenheden voor in de letterlijke betekenis van het woord. Elke danser vertelt zijn verhaal, in één ademstoot. Verschillende talen, verschillende situaties, verschillende stemmen naast elkaar. Verkondigers van slecht nieuws ? Niet echt. Ik begriep die titel niet. Ik zie geen enkel verband met wat dan ook in de voorstelling. Misschien is dat niet nodig. Maar waarom in de titel alluderen op een historisch-mythisch gegeven - de vrouwen uit het oude Egypte als verkondigers van slecht nieuws - en tege-